

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

**Analitinė apžvalga
26/103**

2026-09-17

Atleidimas nuo administracinės ar baudžiamosios atsakomybės už neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis savanoriško gydymosi ar edukacijos atvejais Europos Tarybos valstybėse

Daugelio Europos Tarybai (ET) priklausančių valstybių baudžiamieji įstatymai numato tam tikras galimybes atleisti asmenis, padariusius veikas, susijusias su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis nuo administracinės ar baudžiamosios atsakomybės¹, jeigu jie sutinka gydytis nuo priklausomybių. Visų pirma tai pasakytina apie atvejus, kai neteisėtas disponavimas narkotinėmis medžiagomis vykdomas asmeninių poreikių tenkinimo kontekste, nekomerciškai (be tikslo platinti)². Kai kurių šalių (pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Vengrijos) teisės aktuose tarp atleidimo nuo atsakomybės pagrindų nurodomas ir veiką padariusio asmens sutikimas dalyvauti švietimo (narkotikų pavojingumo ir žalos klausimais) ar prevencijos programose.

Kai kuriose valstybėse vien tik veiką padariusio asmens sutikimas gydytis ar dalyvauti švietimo/prevencijos programoje savaime nėra pakankamas atleidimo nuo atsakomybės pagrindas. Pavyzdžiui, Vengrijoje, kad galėtų būti taikomas atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, asmuo, kurio byla tiriama, ne tik turi dokumentais patvirtinti tam tikros trukmės gydymo ar dalyvavimo prevencinėje-informacinėje programoje faktą, bet ir pripažinti, kad padarė nusikalstamą veiką bei atskleisti jos padarymo aplinkybes arba padėti nustatyti narkotines medžiagas jam pardavusį asmenį. Pripažinti dėl veikos padarymo, kai atsakomybės taikymas keičiamas gydymu, būtina ir Jungtinėje Karalystėje.

Neteisėtai disponuotų narkotinių medžiagų kiekis gali turėti įtakos tiek atsakomybės pobūdžiui ir mastui, tiek atleidimo nuo atsakomybės galimybėms. Pavyzdžiui, Latvijoje, Portugalijoje, Ukrainoje nuo disponuotų medžiagų kiekio priklauso, ar kyla administracinė, ar baudžiamoji atsakomybė. Daugelyje šalių didesnis disponuotų medžiagų kiekis gali lemti, kad veika bus traktuojama kaip sunkesnis nusikaltimas, kurio atveju atleidimas nuo atsakomybės, kaltininkui sutinkant gydytis ar edukuotis, jau nebus galimas. Austrijoje, priklausomai nuo medžiagų kiekio, gali skirtis sąlygų, taikomų gydytis sutinkančio asmens atleidimui nuo atsakomybės, apimtis.

Asmens teistumas (ar apskritai kriminalinė jo istorija) kai kuriose šalyse gali trukdyti atleidimui nuo atsakomybės. Pavyzdžiui, Ukrainoje asmeniui, kuris neteisėtai disponavo narkotinėmis medžiagomis be tikslo jas parduoti, negali būti taikomas atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kreipiantis dėl priklausomybės gydymo, jeigu asmuo per pastaruosius vienerius metus jau yra nuteistas už šią veiką. Vengrijoje atsakomybės pakeitimas gydymu ar prevencine programa netaikomas, jeigu asmuo jau buvo nubaustas už neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis arba jau buvo sustabdytas jo atžvilgiu vykdytas baudžiamasis procesas dėl neteisėto disponavimo

¹ Šiame darbe iš esmės nesigilinama į jau paskirtos bausmės atidėjimo ar nevykdymo, kai nuteistasis sutinka gydytis nuo priklausomybių, reglamentavimą.

² Būtent atleidimui nuo atsakomybės už disponavimą narkotinėmis medžiagomis, nesusijusį su šių medžiagų platinimu, šiame darbe ir skiriamas pagrindinis dėmesys.

šiomis medžiagomis (2 metų laikotarpiu iki naujos nusikalstamos veikos padarymo). Kita vertus, Lenkijos įstatymuose tiesiogiai nurodyta, kad priklausomybę turinčio asmens, kuris padarė nusikaltimą, susijusį su narkotinių medžiagų vartojimu (pavyzdžiui, neteisėtai disponavo narkotinėmis medžiagomis jų vartojimo tikslu), ankstesnis teistumas nėra kliūtis bylos nutraukimui tam tikromis sąlygomis, jeigu asmuo sutinka gydytis ar reabilituotis.

Pažymėtina, kad atleidimas nuo atsakomybės (ypač nuo baudžiamosios) dažniausiai yra sąlyginis. Tai reiškia, kad atleidimui nuo atsakomybės nepakanka vien veiką padariusio asmens sutikimo gydytis ar dalyvauti švietimo programoje – kad atsakomybė būtų galutinai eliminuota, šis asmuo per tam tikrą laiko tarpą turi realiai įvykdyti nustatytos apimties gydymo ar švietimo programas ir laikytis kitų įpareigojimų (sąlygų), jeigu tokie nustatyti. Tačiau, pavyzdžiui, Suomijoje asmuo, neteisėtai disponavęs narkotinėmis medžiagomis, kai veika yra susijusi su narkotikų vartojimu, gali būti be papildomų sąlygų atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu kreipiasi dėl gydymo, kuris vykdomas nustatyta tvarka. Ukrainoje asmuo, neteisėtai disponavęs narkotinėmis medžiagomis be tikslo parduoti (veikai neturint kvalifikuojančių požymių), atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu savanoriškai kreipiasi į gydymo įstaigą ir pradeda priklausomybės nuo narkotikų gydymą.

ET valstybėse paprastai užtikrinamas disponavimo narkotinėmis medžiagomis veikas padariusių asmenų, kurie sutinka gydytis nuo priklausomybių ar edukuotis atleidimo nuo atsakomybės kontekste, gydymo ar švietimo programų visiškas apmokėjimas viešosiomis lėšomis ar bent jau jų apmokėjimas iki tokio lygmens, kad dalyvavimas šiose programose asmeniui netaptų sunkia finansine našta. Pavyzdžiui, Austrijoje federalinė valstybė apmoka gydymo išlaidas, jeigu gydomas asmuo negauna apmokėjimo pagal žemių įstatymus ar per socialinį draudimą, o gydymo apmokėjimas jo paties lėšomis taptų kliūtimi asmens socialinei ir ekonominei raidai. Apmokėjimas valstybės lėšomis Austrijoje paprastai taikomas tik iki tam tikro nustatyto dydžio, o likusią dalį apmokėti tenka paslaugas gavusiam asmeniui, išskyrus atvejus, kai tai keltų grėsmę jo ir artimųjų pragyvenimui. Pažymėtina, kad gydymas gali būti apmokamas tik tam tikro statuso, pagal konkrečios valstybės teisės aktų nuostatas aprobuotose medicinos institucijose. Portugalijos įstatymuose tiesiogiai nurodyta, kad besigydančio asmens pats apmoka gydymo išlaidas, jeigu pasirenka gydymą privačioje sveikatos paslaugų įstaigoje.

Austrija

Pagal Narkotinių medžiagų įstatymo³ 35 straipsnio 1 dalį, prokuratūra turi laikinai atsisakyti baudžiamojo persekiojimo už veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, kai šiomis medžiagomis disponuota išimtinai asmeninio vartojimo (įtariamojo ar kito asmens) tikslu be jokio pasipelnymo. 35 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad laikinas persekiojimo atsisakymas taikomas ir sunkesniais disponavimo atvejais (didesni medžiagų kiekiai, komerciškumas), jeigu įtariamasis turi priklausomybę ar veika padaryta siekiant įsigyti narkotikų. Be to, šiuo atveju laikinai atsisakoma persekiojimo tik esant papildomoms sąlygoms – jeigu veikos nėra sunkiausių formų, įtariamojo kaltė nėra didelė, o atsisakymas nuo persekiojimo atrodo ne mažiau tinkamas nei nuteisimas, siekiant atgrasyti įtariamąjį nuo tokių nusikalstamų veikų darymo. Taikant laikiną atsisakymą nuo baudžiamojo persekiojimo tiek 35 straipsnio 1 dalies, tiek 2 dalies atveju, skiriamas 1–2 metų trukmės bandomasis laikotarpis.

Laikinas baudžiamojo persekiojimo atsisakymas pagal 35 straipsnio 1 arba 2 dalį galimas tik gavus medicinos institucijos išvadą, ar įtariamajam tikslinga taikyti medicinos priemonės ir kokias būtent⁴ (35 str. 3 d.). Jei įtariamajam reikalingos medicininės priemonės, prokuratūra laikinai atsisako

³ Suchtmittelgesetz:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10011040>

⁴ Kai kurių veikų (pavyzdžiui, su asmeniniu vartojimu susijęs disponavimas kanapėmis (jų preparatais) ar tam tikrais grybais) atvejais medicinos įstaigos išvada nėra būtina. Vis dėlto, ši išlyga netaikoma, jei įtariamojo atžvilgiu per pastaruosius 5 metus jau buvo vykdytas ikiteisminis tyrimas dėl disponavimo narkotinėmis medžiagomis (Narkotinių medžiagų įstatymo 35 straipsnio 4 dalis).

persekiojimo su sąlyga, kad įtariamasis sutiks su tokios priemonės, įskaitant galimą gydymą stacionare iki 6 mėnesių, taikymu (35 str. 6 d.).

Pagal Narkotinių medžiagų įstatymo 37 straipsnį, kai jau pateiktas kaltinimo aktas, teismas gali tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir prokuratūra ikiteisminėje stadijoje, sustabdyti procesą.

Procesas atnaujinamas ir atsakomybė gali būti taikoma Narkotinių medžiagų įstatymo 38 straipsnyje numatytais atvejais, pavyzdžiui, kai bandomojo laikotarpio metu asmeniui pateikiami įtarimai dėl kitos su narkotinėmis medžiagomis susijusios nusikalstamos veikos padarymo arba veikos, susijusios su jo priklausomybe, taip pat – kai asmuo vengia nustatytų medicinos priemonių taikymo. Asmuo, kurio baudžiamasis persekiojimas sustabdytas, gali ir pats pareikalauti, kad procesas būtų tęsiamas.

Pagal Narkotinių medžiagų įstatymo 41 straipsnį, federalinė valstybė apmoka aukščiau minėtas medicinos priemonių (gydymo) išlaidas, tačiau tik tuo atveju, jeigu gydymas vyksta tinkamoje (aprobuotoje) įstaigoje, gydomas asmuo negauna apmokėjimo pagal žemių įstatymus ar per socialinį draudimą, o gydymo apmokėjimas jo paties lėšomis taptų kliūtimi asmens socialinei ir ekonominei raidai. Pažymėtina, kad valstybė gydymo išlaidas paprastai apmoka tik iki tam tikro nustatyto dydžio, o likusią išlaidų dalį apmokėti tenka paslaugas gavusiam asmeniui, išskyrus atvejus, kai toks apmokėjimas keltų grėsmę jo ir artimųjų pragyvenimui. Federalinis teisingumo ministras gali sudaryti sutartį su medicinos įstaigomis ir asociacijomis dėl federalinės vyriausybės apmokamų išlaidų dydžių.

Estija

Pagal Narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų prekursorių įstatymo⁵ 15¹ straipsnį, už narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimą be recepto ar jų neteisėtą gaminimą, įgijimą ar laikymą mažais kiekiais baudžiama bauda arba areštu. Ši veika yra nusižengimas⁶, nagrinėjamas pagal Nusižengimų procedūros kodeksą⁷, kurio 30 straipsnyje, *inter alia*, nurodoma, kad nusižengimo procedūrą vykdanči institucija gali ją nutraukti, jeigu asmuo, kurio atžvilgiu procedūra vykdoma, įsipareigojo dalyvauti bendruomenės programoje. Pavyzdžiui, policija gali nukreipti nusižengimą padariusį asmenį į SŪTIK programą, kuri apima įvairias pagalbos priklausomybę turintiems asmenims formas, įskaitant priklausomybių gydymo paslaugas⁸.

Pažymėtina, kad atsakomybės pakeitimas gydymu Estijoje gali būti taikomas ir nedidelio kiekio narkotinių medžiagų platinimo ar disponavimo jomis su tikslu platinti (kai kiekis nedidelis) atvejais. Už tokią veiką, pagal BK 183 straipsnį, baudžiama pinigine sankcija arba laisvės atėmimu iki 3 metų. Tai yra antrojo laipsnio nusikaltimas⁹. Baudžiamojo proceso kodekso (BPK)¹⁰ 203 straipsnyje nurodyta, kad tais atvejais, kai asmuo, padaręs antrojo laipsnio nusikaltimą, susijusį su narkotinėmis medžiagomis, gali būti paskatintas daugiau nenusikalsti priklausomybės gydymu ar jos kontroliavimu, prokuratūra, įtariamajam ar kaltinamajam sutinkant, gali kreiptis į teismą dėl baudžiamojo proceso nutraukimo su sąlyga, kad asmuo bus perduotas medicininiam gydymui ar jo priklausomybė bus kontroliuojama kitais metodais. Teismas, nutraukdamas procesą, gali skirti ir

⁵ *Act on Narcotic Drugs and Psychotropic Substances and Precursors thereof*:

<https://www.riigiteataja.ee/en/akt/530102013024?leiaKehtiv>

⁶ Nusižengimai savo pobūdžiu yra artimi Lietuvoje žinomiems administraciniais nusižengimams, tačiau jų apibrėžimas suformuluotas Baudžiamajame kodekse (BK 3 str. 4 d.).

Penal Code: <https://www.riigiteataja.ee/en/akt/522012015002?leiaKehtiv>

⁷ *Code of Misdemeanour Procedure*: <https://www.riigiteataja.ee/en/akt/515052014001?leiaKehtiv>

⁸ *Program SŪTIK*: <https://www.convictus.ee/eng/program-sutik>

Aljona Kurbatova and Marin Vaher. *The “SŪTIK” program: supporting and empowering people who use drugs in Estonia*: https://womenanddrugs.wola.org/wp-content/uploads/2020/10/16-SUTIK-Estonia_EN.pdf

⁹ Pagal BK 4 straipsnį, nusikaltimai skirstomi į pirmojo ir antrojo laipsnio nusikaltimus. Antrojo laipsnio (mažiau sunkių) nusikaltimų kategorijai priskiriamos veikos, už kurių padarymą taikoma griežčiausia bausmė yra laisvės atėmimas iki 5 metų.

¹⁰ *Code of Criminal Procedure*: <https://www.riigiteataja.ee/en/akt/527012016001?leiaKehtiv>

papildomų įpareigojimų (pavyzdžiui, įpareigojimą atlikti tam tikrą kiekį viešųjų darbų). Įpareigojimo gydytis trukmė yra ne ilgesnė kaip 18 mėnesių. Jei asmuo, kurio atžvilgiu baudžiamasis procesas nutrauktas, nevykdo nustatytų įpareigojimų, teismas, prokuratūrai pareikalavus, atnaujina procesą (BPK 202 str.).

Jungtinė Karalystė

Už veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotinėmis medžiagomis, taikoma baudžiamoji atsakomybė pagal 1971 m. Piktnaudžiavimo narkotikais įstatymą¹¹ (sankcijos įtvirtintos jo 4 priede). Vis dėlto, bylas tiriantys pareigūnai turi diskreciją tam tikromis aplinkybėmis (kai veikos susijusios, pavyzdžiui, su narkotinių medžiagų laikymu asmeniniam vartojimui, mažo kiekio narkotikų platinimu dėl asmeninės priklausomybės ir kt.) vietoje baudžiamosios atsakomybės taikyti kitas priemones (angl. *Out of Court Disposals*). Itin mažareikšmiais atvejais tai gali būti neformalios priemonės¹², kurias pritaikius baudžiamasis procesas nevykdomas, tačiau gali būti taikoma ir formali sąlyginio įspėjimo (*Conditional Caution*) procedūra.

Sąlyginis įspėjimas reglamentuojamas 2023 m. Baudžiamojo teisingumo įstatymo¹³ 3 dalyje (22–27 str.). Šios priemonės taikymo atveju baudžiamasis persekiojimas keičiamas tam tikrų įpareigojimų/sąlygų veiką padariusiam asmeniui nustatymu. Šios sąlygos gali būti rehabilitacinio, atlyginamojo ar finansinių sankcijų pobūdžio. Prieš išduodant sąlyginį įspėjimą, veiką padaręs asmuo turi pripažinti savo atsakomybę ir sutikti su sąlygomis. Jeigu veiką padaręs asmuo nustatytų sąlygų nevykdo, jis gali būti traukiamas atsakomybėn už padarytą veiką.

Reabilitacinio pobūdžio priemonės sąlyginio įspėjimo kontekste gali būti įgyvendinamos per vadinamąsias nukreipimo programas (*diversion schemes*), kurias taiko policijos institucijos. Šių programų turinys gali apimti įvairias švietimo, prevencijos, gydymo priemones¹⁴.

Latvija

Pirmą kartą nustačius, kad asmuo disponuoja nedideliu kiekiu narkotinių medžiagų be tikslo jas platinti, Latvijoje taikoma administracinė atsakomybė. Pagal Narkotinių, psichotropinių medžiagų ir medicinos produktų bei prekursorių teisėtos apyvartos įstatymo¹⁵ 48 straipsnio 1 dalį, už neteisėtą narkotinių ar psichotropinių medžiagų įgijimą ar laikymą nedideliais kiekiais, taip pat už narkotinių ar psichotropinių medžiagų neteisėtą vartojimą be gydytojo paskyrimo asmeniui skiriama administracinė nuobauda (įspėjimas arba bauda). Vis dėlto, Administracinės atsakomybės įstatymo¹⁶ 11 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad asmuo yra atleidžiamas nuo administracinės atsakomybės už minėtas veikas, jeigu įvykdo bent vieną iš šių sąlygų:

- savanoriškai atiduoda jo žinioje esantį nedidelį kiekį narkotinių ar psichotropinių medžiagų;
- savanoriškai kreipiasi į gydymo įstaigą medicininės pagalbos dėl šių medžiagų neteisėto vartojimo.

¹¹ *Misuse of Drugs Act 1971*: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1971/38/contents>

¹² Tokios priemonės pavyzdys gali būti vadinamasis bendruomenės sprendimas (angl. *community resolution*). Taikant šią priemonę veiką padaręs asmuo pripažįsta savo atsakomybę ir sutinka vykdyti tam tikrus išipareigojimus (pavyzdžiui, lankyti tam tikrus kursus ar programas), o policija nutraukia bylą. Teistumas neatsiranda, tačiau įrašas apie priemonės taikymą fiksuojamas policijos elektroninėje duomenų bazėje.

Community Resolution: What It Means and When to Refuse (2026):

<https://www.jdspicer.co.uk/site/blog/crime-fraud/what-is-a-community-resolution-order>

¹³ *Criminal Justice Act 2003*: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents>

¹⁴ *Transform Drug Policy Foundation. Drug diversion in the UK*:

<https://transformdrugs.org/drug-policy/uk-drug-policy/diversion-schemes>

¹⁵ *Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likums*:

<https://likumi.lv/ta/en/en/id/40283-law-on-the-legal-trade-of-narcotic-and-psychotropic-substances-and-medicinal-products-and-also-precursors>

¹⁶ *Administratīvās atbildības likums*: <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums>

Pažymėtina, kad taikant administracinę atsakomybę už disponavimą nedideliu kiekiu narkotinių medžiagų, veiką padaręs asmuo raštiškai išpėjamas dėl baudžiamosios atsakomybės, jeigu veika bus pakartota per 1 metų laikotarpį (Narkotinių, psichotropinių medžiagų ir medicinos produktų bei prekursorių teisėtos apyvartos įstatymo 48 str. 3 d.).

Pagal Baudžiamojo įstatymo¹⁷ (BĮ) nuostatas (253 ir 7 str.), neteisėtas narkotinių ar psichotropinių medžiagų gaminimas, įgijimas, laikymas, transportavimas ar perdavimas be tikslo prekiauti yra nesunkus nusikaltimas (griežčiausia bausmė, jeigu nėra veiką kvalifikuojančių požymių – 3 metai laisvės atėmimo). Tai reiškia, kad tokią veiką padariusiam asmeniui gali būti taikomas BĮ 58.¹ straipsnyje numatytas sąlyginis atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės. Pagal šio straipsnio 1 dalį, prokuroras gali atleisti baudžiamąjį nusižengimą ar nesunkų nusikaltimą padariusį asmenį nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu, įvertinus veikos pobūdį, padarytą žalą, įtariamąjį charakterizuojančią informaciją ir kitas bylos aplinkybes, manytina, kad įtariamasis daugiau nedarys nusikalstamų veikų, be to:

- asmuo nėra nuteistas už tyčinį nusikaltimą;
- per pastaruosius 5 metus nebuvo nutrauktas jo atžvilgiu vykdytas baudžiamasis procesas.

Taikydamas sąlyginį atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės, prokuroras nustato asmeniui bandomąjį laikotarpį. Jeigu jo metu asmuo daugiau nenusikalsta ir vykdo nustatytus įpareigojimus, baudžiamasis procesas nutraukiamas. Prokuroras, *inter alia*, gali nustatyti asmeniui (jam sutinkant) įpareigojimą periodiškai atvykti į bausmės vykdymo instituciją ir lankytis pas jos nurodytą specialistą, kad būtų atlikta priklausomybių diagnostika, bei vykdyti specialisto nurodymus, įskaitant nurodymą gydytis nuo alkoholizmo, priklausomybės nuo narkotinių, psichotropinių, toksinių medžiagų ar kitokios priklausomybės (BĮ 58.¹ str. 2-4 d.).

Lenkija

Pagal Kovos su narkomanija įstatymo¹⁸ 53 straipsnį, už veikas, susijusias su neteisėtu disponavimu narkotinėmis medžiagomis (narkotinių, psichotropinių, naujųjų psichoaktyviųjų medžiagų gaminimas, perdirbimas, keitimas, aguonų stiebų perdirbimas), kai jos neturi didelio masto ar komerciškumo požymių, baudžiama laisvės atėmimu iki 3 metų. Tokia pati bausmė taikoma už narkotinių, psichotropinių ar naujųjų psichoaktyviųjų medžiagų perdavimą kitam asmeniui, neturint komercinio motyvo (58 str.), ir už narkotinių ar psichotropinių medžiagų nedidelio kiekio laikymą (62 str.).

Pagal Kovos su narkomanija įstatymo 72 straipsnį, jeigu asmuo, priklausomas nuo psichoaktyviosios medžiagos ar žalingai ją vartojantis, įtariamasis padaręs nusikaltimą, susijusį su narkotinių, psichotropinių ar naujų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, už kurį baudžiama laisvės atėmimu iki 5 metų, sutinka gydytis, reabilituotis arba dalyvauti sveikatos priežiūros įstaigos ar kito subjekto vykdomoje švietimo ir prevencijos programoje, prokuroras gali sustabdyti procesą, kol bus baigtas gydymas, reabilitacija ar dalyvavimas programoje. Atsižvelgdamas į gydymo, reabilitacijos ar dalyvavimo švietimo ir prevencijos programoje rezultatus, prokuroras nusprendžia tęsti procesą arba pateikia teismui prašymą dėl sąlyginio bylos nutraukimo (lenk. *warunkowe umorzenie postępowania*). 72 straipsnio 4 dalyje specialiai nurodyta, kad asmens ankstesnis teistumas nėra kliūtis sąlyginiam bylos nutraukimui.

Kovos su narkomanija įstatymo 73 straipsnyje nurodyta, kad jo 72 straipsnio nuostatos taikomos ir teismo proceso metu.

Sąlyginis bylos nutraukimas trunka nuo 1 iki 3 metų. Šiuo laikotarpiu teismas asmeniui, kurio byla nutraukiama, skiria tam tikrus įpareigojimus. Asmuo, *inter alia*, gali būti įpareigotas gydytis nuo priklausomybės, dalyvauti terapijoje, ypač psichoterapijoje ar psichoedukacijoje (asmeniui

¹⁷ Krimināllikums: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

¹⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051791485/U/D20051485Lj.pdf>

sutinkant), dalyvauti korekcinėje ir edukacinėje veikloje (Baudžiamojo kodekso¹⁹ 67, 72 ir 74 str.). Teismas gali atnaujinti bylą, jeigu skirti įpareigojimai nevykdomi. Byla turi būti atnaujinta, jeigu sąlyginio bylos nutraukimo metu asmuo padaro tyčinį nusikaltimą ir yra už jį nuteisiamas (BK 68 str.).

Kovos su narkomanija įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad už priklausomybių turinčių asmenų gydymo, reabilitacijos, reintegracijos paslaugas, nepriklausomai nuo asmens gyvenamosios vietos, joks užmokestis neimamas. Iš viešųjų lėšų finansuojamų sveikatos priežiūros paslaugų įstatymo²⁰ 12 straipsnyje patvirtinta, kad Kovos su narkomanija įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje numatytos sveikatos priežiūros paslaugos priskiriamos paslaugoms, kurios teikiamos nemokamai, nepaisant teisių, kylančių iš sveikatos draudimo.

Portugalija

Už disponavimą narkotinėmis medžiagomis, priklausomai nuo medžiagų kiekio ir disponavimo formos, Portugalijoje gali būti taikoma administracinė ar baudžiamoji atsakomybė.

Narkotinių medžiagų vartojimo teisinio režimo įstatymo (Įstatymas 30/2000)²¹ 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šių medžiagų vartojimas, įsigijimas ir laikymas savo reikmėms yra administracinis nusižengimas (portugal. *contra-ordenação*). Disponuojamų narkotinių medžiagų kiekis, viršijantis kiekį, vidutiniškai vieno asmens suvartojamą per 10 dienų, laikomas įrodymu, kad disponavimo tikslas gali būti ne asmeninis vartojimas (Įstatymo 30/2000 2 str. 2 d.). Tokiu atveju vykdomas baudžiamasis procesas, tačiau ir viršijus minėtą disponuojamų medžiagų kiekį, gali būti įrodyta, kad medžiagų įsigijimas ar laikymas buvo susijęs tik su asmeniniu vartojimu. Jei tai įrodoma, teismas sprendžia dėl baudžiamojo proceso nutraukimo ir bylos perdavimo nagrinėti administracine tvarka (Įstatymo 30/2000 2 str. 3 d.).

Narkotinių medžiagų vartojimo, įsigijimo ir laikymo administracines bylas nagrinėja Narkomanijos prevencijos komisijos, veikiančios Portugalijos teritoriniuose administraciniuose vienetuose (*distrito*). Jas formuoja už teisingumą ir sveikatos apsaugą atsakingi ministrai (Įstatymo 30/2000 5 ir 7 str.).

Narkomanijos prevencijos komisija, pagal Įstatymo 30/2000 11 straipsnį:

- turi laikinai sustabdyti administracinės bylos nagrinėjimą, jeigu veiką padarė asmuo, kurio atžvilgiu nebuvo vykdytas administracinio nusižengimo procesas pagal aptariamą įstatymą ir jis nėra priklausomas nuo narkotikų;

- turi laikinai sustabdyti administracinės bylos nagrinėjimą, jeigu veiką padarė asmuo, kurio atžvilgiu nebuvo vykdytas administracinio nusižengimo procesas pagal aptariamą įstatymą, jis yra priklausomas nuo narkotikų, tačiau sutinka gydytis;

- gali laikinai sustabdyti administracinės bylos nagrinėjimą, jeigu veiką padarė asmuo, kurio atžvilgiu buvo vykdytas administracinio nusižengimo procesas pagal aptariamą įstatymą, jis yra priklausomas nuo narkotikų, tačiau sutinka gydytis.

Įstatymo 30/2000 12 straipsnyje nurodyta, kad asmuo, kuris administracinės bylos nagrinėjimo sustabdymo laikotarpiu gydosi nuo priklausomybės, apmoka gydymo išlaidas, jeigu pasirenka gydymą privačioje sveikatos paslaugų įstaigoje.

Administracinės bylos nagrinėjimas stabdomas laikotarpiui iki 2 metų (Narkomanijos prevencijos komisija gali šį laikotarpį motyvuotai pratęsti iki 3 metų). Narkomanijos prevencijos komisija nutraukia bylą be galimybės ją atnaujinti (nusižengimą padaręs asmuo atleidžiamas nuo atsakomybės), jeigu:

¹⁹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf>

²⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20042102135/U/D20042135Lj.pdf>

²¹ Lei n.º 30/2000, de 29 de Novembro Regime Jurídico do Consumo de Estupefacientes:

https://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=186&tabela=leis&so_miolo=

- priklausomybės neturintis asmuo nepadarė pakartotinio nusižengimo;
 - nuo narkotinių medžiagų priklausomas asmuo gydėsi ir nenutraukė gydymo netinkamai.
- Kitais atvejais bylos nagrinėjimas tęsiamas²² (Įstatymo 30/2000 13 str.).

Pažymėtina, kad administracinės sankcijos vykdymas irgi gali būti tam tikromis sąlygomis atidėtas, o atidėjimas gali baigtis atleidimu nuo sankcijos (Įstatymo 30/2000 19 str.).

Aptartos nuostatos, susijusios su administracine atsakomybe ir atleidimu nuo jos, taikomos, kaip minėta, narkotinių medžiagų vartojimo, įsigijimo ir laikymo savo reikmėms atvejais. Tuo tarpu kitos disponavimo narkotinėmis medžiagomis formos (pavyzdžiui, narkotinių medžiagų turinčių augalų auginimas, gaminimas, kad ir nedideliais kiekiais bei asmeninėms reikmėms) yra nusikalstamos veikos, už kurių padarymą taikoma baudžiamoji atsakomybė pagal Dekreto-įstatymo 15/93²³ 21, 25 ir 40 straipsnius (mažiau pavojingais atvejais griežčiausia sankcija neviršija 5 metų laisvės atėmimo).

Sąlyginis atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės nusikalstamų veikų, susijusių su disponavimu narkotinėmis medžiagomis, atvejais galimas pagal bendrąsias baudžiamąjį procesą reglamentuojančias teisės normas ir Dekreto-įstatymo 15/93 nuostatas. Pagal Baudžiamojo proceso kodeksą²⁴ 281 straipsnį, prokuroras, sutinkant ikiteisminio tyrimo teisėjui, gali laikinai sustabdyti procesą nusikalstamų veikų, už kurias baudžiama ne griežtesne bausme kaip laisvės atėmimas 5 metams, bylose, jeigu tenkinamos tam tikros sąlygos, tarp kurių nurodomas ankstesnio teistumo už tokio paties pobūdžio nusikaltimą nebuvimas ir ankstesnio laikino proceso sustabdymo tokio paties pobūdžio nusikaltimo byloje nebuvimas. Stabdant procesą, veiką padariusiam asmeniui nustatomi tam tikri įpareigojimai ir elgesio taisyklės, tarp kurių BPK 281 straipsnyje nurodytas dalyvavimas tam tikrose programose ar veikloje, o Dekreto-įstatymo 15/93 56 straipsnyje – gydymasis (jeigu nustatyta priklausomybė nuo narkotinių medžiagų). Procesas aptariamo pobūdžio bylose gali būti sustabdytas iki dvejų metų. Jei asmuo, kurio byloje procesas sustabdytas, laikosi nustatytų įpareigojimų ir elgesio taisyklių, prokuratūra bylą nutraukia ir jos nebegalima atnaujinti. Byla tęsiama, jeigu asmuo nesilaiko įpareigojimų ir elgesio taisyklių arba proceso sustabdymo laikotarpiu padaro tokio paties pobūdžio nusikaltimą (BPK 282 str.).

Rumunija

Už neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis (kultivavimą, gaminimą, išgavimą, paruošimą, įsigijimą, laikymą ir kt.) asmeninio vartojimo tikslu baudžiama pagal Įstatymo Nr. 143/2000 dėl kovos su neteisėta prekyba narkotikais ir jų vartojimu bei jų prevencijos²⁵ 4 straipsnį. Pagal jo nuostatas, griežčiausia bausmė už minėtas veikas (kai disponuojama didelio pavojingumo medžiagomis) yra laisvės atėmimas nuo 6 mėnesių iki 3 metų.

Įstatymo Nr. 143/2000 19 straipsnyje nurodyta, kad padarius 4 straipsnyje numatytas veikas, prokuroras, kai tai laikoma būtina bylai išspręsti, gali įpareigoti atlikti veiką padariusio asmens vertinimą, siekiant įtraukti jį į integruotą pagalbos programą narkotikų vartotojams, atsižvelgiant į jo asmenines ir konkrečias veikos padarymo aplinkybes. Vartotojo įvertinimą, gavęs jo sutikimą, atlieka narkotikų prevencijos, vertinimo ir konsultavimo centras²⁶. Priklausomai nuo jo parengtos vertinimo

²² Pagal Įstatymo 30/2000 15 straipsnį, priklausomybės neturintiems asmenims gali būti skiriama bausmė arba, alternatyviai, nepiniginė sankcija. Nuo narkotinių medžiagų priklausomiems asmenims taikomos nepiniginės sankcijos. Jos nurodytos Įstatymo 30/2000 17 straipsnyje (pavyzdžiui, draudimas užsiimti tam tikra veikla, lankytis tam tikrose vietose, susitikti su tam tikrais žmonėmis, teisės turėti ginklą atėmimas ir kt.).

²³ DL n.º 15/93, de 22 de Janeiro *Legislação de Combate à Droga*:

https://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=181&tabela=leis

²⁴ *Código do Processo Penal*: https://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=199&tabela=leis

²⁵ *Legea nr 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri*:

<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/23629>

²⁶ Šie centrai funkcionuoja kaip tam tikras viešųjų įstaigų tinklas, apimantis visą šalį. Tinklą sudaro 47 centrai.

Servicii oferite de A.N.A.: <https://www.infodrog.ro/servicii-ana.html>

Infodrog: <https://www.infodrog.ro/contact.html>

išvados, prokuroras, gavęs rašytinį narkotikų vartotojo sutikimą, įpareigoja jį įtraukti į integruotą pagalbos narkotikų vartotojams programą.

Rumunijos Baudžiamojo proceso kodekso²⁷ 318 straipsnyje nurodyta, kad nusikalstamų veikų, už kurias griežčiausia galima bausmė yra laisvės atėmimas ne daugiau kaip 7 metams, atvejais prokuroras gali nuspręsti nevykdyti baudžiamojo persekiojimo, jeigu tam nėra viešojo intereso. Sprendimas priimamas įvertinus veikos pobūdį, jos padarymo būdą, nusikaltusio asmens panaudotas priemones, motyvus ir faktines ar galėjusias atsirasti pasekmes. Nusprendamas nevykdyti baudžiamojo persekiojimo, prokuroras, pasikonsultavęs su įtariamuoju, gali nustatyti jam tam tikrus įpareigojimus, *inter alia*, įpareigojimą lankyti konsultavimo programą. Toks įpareigojimas gali būti susijęs su Įstatymo Nr. 143/2000 19 straipsnio nuostatomis dėl asmens įtraukimo į integruotą pagalbos narkotikų vartotojams programą. Prokuroro sprendimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo turi patvirtinti ikiteisminio tyrimo teisėjas. Minėti įpareigojimai turi būti įvykdyti per 6 mėnesius, o jeigu jie nevykdomi, prokuroras atšaukia sprendimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo.

Suomija

Suomijos baudžiamasis įstatymas numato specialią asmenų, padariusių neteisėto disponavimo narkotinėmis medžiagomis veikas, atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės (ar bausmės) galimybę, tačiau apsiribojant tik tais atvejais, kai tokios veikos yra susijusios su minėtų medžiagų vartojimu.

Baudžiamojo kodekso²⁸ 50 skyriaus (Narkotikų nusikaltimai) 7 straipsnyje nurodyta, kad gali būti atsisakyta baudžiamojo persekiojimo ar bausmės už narkotinių medžiagų vartojimą ar kitą veiką, nurodytą šiame skyriuje (pavyzdžiui, narkotinių medžiagų gaminimas, narkotinių medžiagų turinčių augalų kultivavimas, narkotinių medžiagų transportavimas, laikymas (1 str.)), kai ji susijusi su narkotinių medžiagų vartojimu, jeigu:

- atsižvelgiant į narkotinių medžiagų kiekį ir pobūdį, situaciją, kurioje jos buvo vartotos, ir kitas aplinkybes, veika bendrai vertintina kaip mažareikšmė arba
- veiką padaręs asmuo kreipiasi dėl gydymo, kuris vykdomas socialinių reikalų ir sveikatos ministro nustatyta tvarka.

Atleidimui nuo atsakomybės (bausmės) pagal BK 50 skyriaus 7 straipsnį nėra nustatyta jokių papildomų formalinių reikalavimų (pavyzdžiui, reikalavimo neturėti teistumo). Atleidimas nuo atsakomybės (bausmės) taip pat nėra sąlyginis – jis nėra siejamas su jokių įpareigojimų veiką padariusiam asmeniui nustatymu ir tinkamu vykdymu per tam tikrą laikotarpį. Vis dėlto, atleidimas nuo atsakomybės (bausmės), pagal aptariamą BK nuostatą, abiem atvejais yra sprendžiančio pareigūno (prokuroro, teisėjo) teisė, bet ne pareiga. Todėl sprendimas priimamas tik įvertinus, kiek atleidimas tikslingas konkrečiu atveju. Atliekant šį vertinimą gali būti atsižvelgta į įvairias aplinkybes, įskaitant asmens teistumą ir tikimybę, kad jis vėl nusikals.

Šveicarija

Pagal Federalinio narkotikų ir psichotropinių medžiagų įstatymo²⁹ 19 ir 19a straipsnius, už neteisėtą narkotikų vartojimą ar disponavimą jais (kultivavimą, gaminimą, laikymą, transportavimą ir kt.) asmeninio vartojimo tikslu baudžiama bauda. Mažareikšmiais atvejais procesas gali būti nepradedamas, duodant oficialų išpėjimą. Kai procesas vykdomas, jis gali būti nutrauktas (atsisakyta

²⁷ COD PR PENALĂ (A) 13/01/2017: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/185907>

²⁸ Criminal Code:

<https://www.finlex.fi/api/media/statute-foreign-language-translation/893995/mainPdf/main.pdf?timestamp=2025-12-04T06%3A17%3A49.000Z>

²⁹ Federal Act on Narcotics and Psychotropic Substances: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1952/241_241_245/en

persekiojimo), jeigu įtariamasis dėl narkotikų vartojimo kreipiasi į medicininės priežiūros įstaigą. Baudžiamasis procesas tęsiamas, jeigu asmuo nutraukia priežiūrą ar gydymą.

Ukraina

Administracinių teisės pažeidimų kodekso³⁰ 44 straipsnyje įtvirtinta atsakomybė už nedidelio kiekio³¹ narkotinių ar psichotropinių medžiagų neteisėtą gaminimą, įgijimą, laikymą, pervežimą, siuntimą, neturint tikslo jas platinti (baudžiama bauda, viešaisiais darbais arba administraciniu areštu). Asmuo, savo noru atidavęs narkotines ar psichotropines medžiagas, kuriomis disponavo nedideliais kiekiais be tikslo jas platinti, nuo administracinės atsakomybės atleidžiamas.

Jeigu disponuotų narkotinių ar psichotropinių medžiagų kiekis viršija nustatytą nedidelio kiekio ribą, nors disponavimas ir nėra susijęs su platinimu, taikoma baudžiamoji atsakomybė.

Baudžiamojo kodekso³² 309 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad už neteisėtą narkotinių, psichotropinių medžiagų ar jų analogų gaminimą, ruošimą, įgijimą, laikymą, pervežimą ar siuntimą ne pardavimo tikslais (ukr. *без мету збыту*) gali būti taikomos įvairios kriminalinės sankcijos, įskaitant probacinės priežiūros ar laisvės apribojimo skyrimą iki 5 metų. Jeigu disponavimas minėtomis medžiagomis be tikslo parduoti neturi kvalifikuojančių požymių, o veiką padaręs asmuo savanoriškai kreipiasi į gydymo įstaigą ir pradeda priklausomybės nuo narkotikų gydymą, jis atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės (BK 309 str. 4 d.). Tarp minėtų kvalifikuojančių požymių BK 309 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, nurodytas ir nuteisimas už aptariamą veiką per pastaruosius vienerius metus. Taigi, pakartotinio disponavimo narkotinėmis medžiagomis be tikslo parduoti, nepraėjus metams po nuteisimo už tą pačią veiką, atveju atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės netaikomas. Jis netaikomas ir tuo atveju, jeigu disponuota itin dideliu kiekiu narkotinių medžiagų (BK 309 str. 3 d.).

Gydymasis nuo priklausomybių Ukrainos valstybinėse medicinos įstaigose yra nemokamas³³.

BK 311 straipsnio 1 dalyje numatyta atsakomybė už neteisėtą disponavimą prekursoriais (kai kiekis nėra didelis ir nėra tikslo realizuoti), siekiant juos panaudoti narkotinių ar psichotropinių medžiagų gamybai. Pagal šio straipsnio 4 dalį, asmuo, savanoriškai atidavęs narkotinių ar psichotropinių medžiagų gamybai skirtus prekursorius ir nurodęs jų įsigijimo šaltinį arba prisidėjęs prie nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėta prekursorių, narkotinių, psichotropinių medžiagų ar jų analogų apyvarta, atskleidimo, atleidžiamas nuo baudžiamosios atsakomybės už neteisėtą disponavimą prekursoriais, jeigu veika neturėjo kvalifikuojančių požymių. Pažymėtina, kad tarp disponavimą prekursoriais kvalifikuojančių požymių nėra nurodytas nuteisimas už šią veiką per pastaruosius metus, tačiau kartotinumasis yra šią veiką kvalifikuojantis požymis (BK 311 str. 2 d.). Tokiu požymiu laikomas ir didelis ar itin didelis prekursorių, kuriais buvo disponuota, kiekis (BK 311 str. 2 ir 3 d.).

³⁰ *Кодекс України про адміністративні правопорушення*: <https://zakon.rada.gov.ua/go/8073-10>

³¹ Nedidelį narkotinių ar psichotropinių medžiagų kiekį apibrėžia vykdomosios valdžios institucijos, atsakingos už sveikatos apsaugą ir narkotinių bei psichotropinių medžiagų apyvartą ir kontrolę (Administracinių teisės pažeidimų kodekso 44 straipsnio trečioji dalis).

³² *Кримінальний кодекс України*: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

³³ Nemokamą gydymą per valstybės finansuojamas programas garantuoja Ukrainos konstitucija (49 str.). Atitinkama nuostata įtvirtinta ir Psichiatriinės priežiūros įstatymo, kurio reguliavimo sritis apima priklausomybių gydymą, 5 straipsnyje.

Constitution of Ukraine: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Закон України про психіатричну допомогу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

Vengrija

Baudžiamojo kodekso³⁴ 180 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad asmuo, kuris kultivuoja, gamina, įgyja, laiko ar užsako importavimui į šalies teritoriją nedidelį kiekį narkotinių medžiagų asmeniniam vartojimui ar vartoja jas, nėra baudžiamas, jeigu (kumulatyviai):

- pripažįsta padaręs nusikalstamą veiką;
- iki pirmos instancijos teismo nuosprendžio pateikia dokumentą, patvirtinantį, kad jis gavo bent jau 6 mėnesių trukmės nepertraukiamą medicininių priklausomybės nuo narkotinių medžiagų gydymą ar kitokį gydymą dėl narkotikų vartojimo arba bent 6 mėnesius dalyvavo prevencinėje–informacinėje programoje;
- iki apkaltinimo atskleidžia nusikalstamos veikos aplinkybes arba padeda identifikuoti narkotines medžiagas pardavusį asmenį.

Asmeniui nusprendus gydytis ar dalyvauti prevencinėje programoje, prokuroro sprendimu baudžiamasis procesas asmens atžvilgiu stabdomas (procesą gali stabdyti ir teismas, kol nuosprendis nepriimtas). Kvalifikuoti medicinos specialistai nusprendžia, kokia priemonė (gydymas ar dalydavimas prevencinėje-informacinėje programoje) konkrečiam asmeniui yra taikytina³⁵.

Jei visos BK 180 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos įgyvendinamos, byla nutraukiama (Baudžiamojo proceso įstatymo³⁶ 398 str. 2 d.).

Pagal BK 180 straipsnio 2 dalį, šio straipsnio 1 dalyje numatytas bausmės pakeitimas gydymusi ar prevencine programa netaikomas, jeigu 2 metų laikotarpiu iki nusikalstamos veikos padarymo:

- baudžiamasis procesas veiką padariusio asmens atžvilgiu jau buvo sustabdytas, taikant 180 BK straipsnio 1 dalį;
- buvo nustatyta asmens baudžiamoji atsakomybė už neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis.

Gydymosi ar prevencinės programos alternatyva taip pat nebegalima pasinaudoti, jeigu veiką padaręs asmuo jau naudojosi ja du kartus (BK 180 str. 2a d.).

Gydymo nuo priklausomybės ar prevencijos paslaugos, įskaitant preliminarų asmens poreikių vertinimą, sveikatos ir socialinių reikalų ministrų nustatyta tvarka, teikiamos nemokamai (finansuoja valstybė)³⁷.

Vokietija

Pagal Narkotinių medžiagų apyvartos įstatymo (vok. *Betäubungsmittelgesetz - BtMG*)³⁸ 29 straipsnį, už tyčinį neteisėtą disponavimą narkotinėmis medžiagomis, kai nėra komerciškumo ir nesukeliamas pavojus daugelio žmonių sveikatai, baudžiama laisvės atėmimu iki 5 metų arba bauda.

Prokuratūra gali nesiimti baudžiamojo persekiojimo, jei veiką padariusio asmens kaltę laikytina nedidele, nėra viešojo intereso traukti asmenį baudžiamajon atsakomybėn³⁹ ir asmuo augina, gamina, importuoja, eksportuoja, gabena, įgyja, gauna ar laiko narkotines medžiagas nedideliais kiekiais tik asmeniniam vartojimui (BtMG 31a str. 1 d.). Šiomis sąlygomis procesą gali nutraukti ir teismas, jeigu asmuo jau apkaltintas (BtMG 31a str. 2 d.).

³⁴ Act C of 2012 on the Criminal Code: <https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/en/2012-100-00-00>

³⁵ IDPC. Péter Sárosi. Alternatives to criminal sanctions for drug offenders in Hungary: A short overview: <https://idpc.net/news/2022/08/alternatives-to-criminal-sanctions-for-drug-offenders-in-hungary-a-short-overview>

³⁶ 2017. évi XC. Törvény a büntetőeljárásról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700090.tv>

³⁷ 42/2008. (XI. 14.) EüM–SZMM együttes rendelet a kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátás vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatás szabályairól (10. § (5)):

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0800042.eum>

³⁸ Gesetz über den Verkehr mit Betäubungsmitteln (Betäubungsmittelgesetz - BtMG):

https://www.gesetze-im-internet.de/btmg_1981/BJNR106810981.html#BJNR106810981BJNG000601308

³⁹ Pavyzdžiui, asmens recidyvizmas gali būti interpretuojamas kaip viešąjį interesą nuteisti tokį asmenį pagrindžianti aplinkybė.

Tam tikromis sąlygomis asmens sutikimas gydytis gali leisti išvengti nuteisimo už veikas, susijusias su narkotinėmis medžiagomis, įskaitant disponavimą narkotinėmis medžiagomis ne vien asmeninėms reikmėms. BtMG 37 straipsnyje nurodyta, kad tais atvejais, kai veika padaryta dėl priklausomybės nuo narkotinių medžiagų ir tikėtina bausmė pagal bylos aplinkybes neviršys 2 metų laisvės atėmimo, prokuratūra teismo sutikimu, gali laikinai atsisakyti apkaltinimo⁴⁰, jeigu traukiamas atsakomybėn asmuo įrodo, kad jis gydosi nuo priklausomybės ir numatoma jo resocializacija. Tačiau procesas tęsiamas, jeigu veiką padaręs asmuo nepateikia minėtų įrodymų, nutraukia gydymą pirma laiko, padaro naują nusikalstamą veiką ar paaiškėja, kad jam skirtina bausmė yra daugiau kaip 2 metai laisvės atėmimo. Jeigu procesas neatnaujinamas per 2 metus, atsakomybė nebetaikoma.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus

Vyr. patarėjas Vidmantas Punelis

Tel. (0 5) 209 6186, el. p. vidmantas.punelis@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2026

⁴⁰ Jei kaltinimai jau pateikti, laikinai sustabdyti bylą gali teismas, gavęs prokuroro sutikimą.